

גוט שבת GutSábész

21. évfolyam 1. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:40 • ה' תשרי תשע"ט • 2018. 9. 14. • פרשת וילך • Szombat kimenetele: 19:43

Négyszáz év után újra kohanita áldás a budavári zsinagógában

Talán még fénykorában, a 16-17. században sem látott a budavári imaház annyi embert, mint az idei Ros hásánán. Az emberek még a zsinagóga előterét is megtöltötték 5779 előestéjén. Bár az EMIH többi zsinagógájában is alkalmanként összesen nagyjából ezer fő gyűlt össze, a legnagyobb szenzációt tagadhatatlanul a vári zsinagóga kellette: a hetven fő befogadására alkalmas imaházban nagyjából százhusz fős ünneplő közönség gyűlt össze.

A budavári Tánacsics Mihály utcai középkori imaház szeptember 6-án kapta vissza eredeti funkcióját. Az ünnepélyes megnyitóval egyidőben a zsinagóga új rabbiját, Faith Asert is felavatták. A zsinagóga közel négyszáz év után nyitotta meg újra kapuit a zsidó közösség

számára. Az egyik legrégebbi magyar zsidó imaházba az avatási ünnepséggel visszatért a vallási és közösségi élet is: falai között utoljára Budavár török hódoltsága idején hangzottak el a zsidó imádság szavai.

Az ima után a Hilton szálló adott otthont a nagyszabású ünnepi vacsorának. Faith rabbi stílszerűen az ünnepi vacsora szimbolikus ételeiről beszélt, teleshöve talmudi és bibliai idézetekkel. A minjennel az ünnep hátralevő részében sem volt baj: 30-40 fős közösség gyűlt össze. Az ünnep fényét emelte, hogy évszázadok után először hangzott el a kohanita áldás.

Ros hásáná egyik hagyományos eleme a táslích szertartás, amikor szimbolikus vízbe vetjük a bűneinket. Míg a Vasvári Pál utcai zsinagóga a szertartást a Lánchíd pesti hídfőjé-

nél szervezte, addig a Keren Or izraeli közösség és az Óbudai zsinagóga közössége a Duna budai oldalán. Eközben a vári zsinagógában az udvaron felállított aranyhalas medence szolgált a táslích helyszínül.

Résztevők mesélték, hogy egy idős férfi épp a sófárfújás idején sétált el a középkori zsinagóga ablakai alatt, kis hezitálás után betért a zsinagógába, és könnyes szemmel hallgatta az imát, amit utoljára talán kisgyermekkorában hallott.

Az EMIH zsinagógaiban uralkodó ünnepi hangulatot mindig a sokszínűség és nyitottság jellemzi. Ahogy ezt az óbudai zsinagógába először el látogató hölgy megfogalmazta: „nem éreztem, hogy lenne valami 'illem', amihez túlzottan igazodni kéne... szeretem az efféle új élményeket.”

Zmanim zsidó határidőnapló

A Zmanim zsidó határidőnapló a héber és polgári dátumokat, ünnepeket foglalja magában. A most kezdődött zsi-

dó év, 5779 kezdetétől (2018. szept. 9.), praktikusán 2019. dec. 31-ig, tehát mintegy másfél év határidőnapló. Az elején néhány oldalban a fontosabb zsidó imák találhatók.

Ára: 2500 Ft, átvehető a Keren Or Központban (1052 Bp., Károly körút 20.) Házhozszállítás esetében plusz postaköltséget számolunk fel.

Filmbemutató: A bármicvó fiúk

A film két „fiú” bár micvó ünnepeire történő felkészülése áll. Az özvegy, 83 éves Gyuri bácsi számára most jött el az idő, hogy legyőzze félelmeit, engedje magát emlékezni azokra a nehéz időkre, amivel szembesülnie kellett 13 éves korában, és végre beteljesüljön az, aminek 70 évvel ezelőtt kellett volna megtörténnie. (A rendezővel, Oláh Katával készített interjúnk az Egység magazin 99. számában olvasható.)

Helyszín: 15. Jameson CineFest Nemzetközi Filmfesztivál (3530 Miskolc, Rákóczi u. 5.)
Időpont: 2018. szept. 17. hétfő, 19.00, Uránia terem

A vetítés után közönségtalálkozó az alkotókkal, Oláh Kata és Csukás Sándor rendezőkkel.

A film vetítése
ingyenesen látogatható!

Hetiszakasz

A nép egybegyűjtése

Szakaszunk – *Vájélech* (5Mózes 31:1-30.) – leírja, miként gyűjtötte egybe Mózes a nép apraját-nagyját, hogy utolsó figyelemzetést intézzen hozzájuk: maradjanak hűek Istenhez és Tórájához. Mózes felvillantja a megtérés lehetőségét. Ezután személyesen meglátogatja a tör-

zseket lakhelyükön (Vájélech), elbúcsúzik tőlük és közli, hogy rövidesen megtér őseihez. Beefejezi a Tóra leírását és átadja a Tórárt a kohanitáknak, hogy helyezzék azt el a Frigylábadban, a Kőtáblák mellé. A szakasz végén Mózes nekikezd búcsúéneke elmondásának.

Zsidó híradó

Az EMIH veszi át a Sorsok Házát

A Sorsok Házánál múlt pénteken megtartott sajtótájékoztatón *Gulyás Gergely*, Miniszterelnökséget vezető miniszter és *Köves Slomó*, az EMIH vezető rabbija bejelentették, hogy 2019-ben, a magyar deportálások megkezdése 75. évfordulójának évében a kormány az EMIH-hel és a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvánnyal (KKETTK) együttműködve megnyitja a Sorsok Házát. Az épület az EMIH tulajdonába kerül és a továbbiakban az EMIH lesz az intézmény fenntartója.

Arról, hogy az EMIH milyen indíttatásból és hogyan szeretné folytatni ezt a projektet, *Köves Slomó* rabbi a következőket mondta lapunknak:

„Komoly felelősségünk van nekünk, a zsidó közösség tagjainak és vezetőinek abban, hogy egy ilyen nagy ívű kezdeményezés létrejöttéhez aktív résztvevőként hozzájáruljunk.

Végignézve az állandó kiállítás terveit és látványterveit, kiderül, hogy ez a megrendítő időutazás 1938-tól, a numerus clausust követő első zsidó törvényektől vezet majd végig a látogatót egészen 1948-ig. Úgy érzem, hogy ez az át-

tekintés tökéletesen alkalmas arra, hogy a fiatal (és nem fiatal) látogatókat valóban megérintse és megrendítse. Ha valaki az egyéni, morális vonatkozásokon túl a 'történelmi felelősség' kérdésére is keresi a választ, nehezen fogja tudni eliminálni a Horthy-rendszer felelősségét a történetekben.

Nem lehet úgy beszélni erről a tragédiáról, hogy ne mutassuk meg azt is, hogy kik voltak akkor és kik ma a zsidók. Ezt a kontextust leghitelesebben egy autentikus és nyitott élő zsidó közösség tudja megadni. Mi többek közt ebben látjuk egyik legfontosabb feladatunkat. Ragaszkodtunk ahhoz a koncepcióhoz, hogy ennek a kiállításnak úgy van értelme, ha minden középiskolás az iskolai évei alatt legalább egyszer ellátogat ide, mert akkor tudunk az eljövendő nemzedékeknek a témához való hozzáállásán változtatni.”

Tsuva:

a lélek méregtelenítő kúrája

Hetiszakaszunkban, a *Vájélech*-nek az elején olvashatjuk a következő szavakat:

„Akkor szólította Mózes Józsuát, és mondta neki egész Izrael szemei előtt: Légy erős és bátor, mert te mérsz be a néppel az országba, melyről megesküdt az Örökkévaló őseiknek, hogy nekik adja, és te adod azt birtokukba.”¹

Tórai történetünk fenti idézetben közölt eseménye nagyon is aktuális ezekben a napokban. Csak úgy, ahogy Mózes készül átadni a Józsuának a zsidó nép vezetésének a feladatát, úgy adja át az előző zsidó naptári év a helyét a következőnek.

Elul teljes hónapja, az elmúlt napokban megkezdett időszaknak, a tíz bűnbánó napnak az időszakára való felkészülés jegyében telt el. Már Ros hášanāskor is azt kérjük hogy a jók könyvébe legyünk bepecsételve, ám az ezzel kapcsolatos végső isteni ítélet csak Jom kipur napján fog megszületni. Bár szavakban már a zsidó újév napján magunkra vállaltuk az isteni királyság jármával járó kötelezettségeket, ezt Jom

kipurig tetteinkben is kifejezésre juttathatjuk.

Isten mint könyörületes atya, mindig irgalmas a gyermekeihez, így afelől sem lehet kétségünk, hogy ha igyekszünk, végül engesztelést nyerünk. Érdekeség, hogy bár elvileg Isten írja elő számunkra a *tsuvát*, az valójában a mi lelki szükségletünket fejezi ki. Ebből az is világosság válik, hogy a megtérést, a *tsuvát* nem félelemből kell megtennünk, csupán azért, mert annak hiányában tartunk a büntetéstől. Isten nem ver bottal. Az Örökkévaló, a *tsuva* ránk rótt kötelességével valójában azt mondja: „Tégy *tsuvát*! Térj vissza önmagadhoz, ahhoz, aki mindig is voltál! Emlékezz arra, hogy ki vagy! Te az én fiam vagy, akit még a legnagyobb bűnében is mindig szeretni fogok!”

A másik szeretetet azonban nem lehet büntületben elfogadni. Ahhoz először nekünk kell felszabadítanunk saját lelkünket, az őt szorongató vétkek fojtogató fogásából. Ha ebben sikerrel járunk, Isten előtt is tiszta lélekkel várhatjuk az irgalmas ítéletet.

Kovács Jichak
rabbinövendék

¹ 5Mózes 31:7.

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 18.40 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban, Károly krt. 20.)

Péntek: 17.30 **A halottak feltámadása – mindenki?** (*Oberlander Báruch rabbi előadása*);

18.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8.45 Hetiszakasz-tanulás, 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*

19.00 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6.30 Reggeli ima

Péntek: 19.00 Tanulás

19.30 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15 Hetiszakasz a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A holland főrabbi és a korrupciós vádak

Hollandiában születtem, egy askenázi családban. Az őseink Lengyelországból vándoroltak be. A szüleim holokauszt túlélők voltak, akik bujkáltak a háború alatt, majd a felszabadulás után találkoztak, és összeházasodtak. A Chábáddal akkor kerültek kapcsolatba, amikor Yitzchak Vorst rabbi vezetésével 1964-ben megjelent a lubavicsi mozgalom Hollandiában. Én Vorst rabbi tanácsára a franciaországi Brunoyba utaztam, hogy az ottani Chábád jesivában tanuljak.

Miután befejeztem a tanulmányaimat, megházasodtam, és a megélhetés kérdésén kezdtem gondolkodni. Több lehetőség állt előttem. Nem tudtam dönteni, így a Rebbéhez fordultam útmutatásért. Így válaszolt: „Beszéljen a hollandiai ismerőseivel”. Ezzel jelezte, mi lenne a számomra megfelelő út. De mihez kezdjek Hollandiában? Végül mindössze egyetlen lehetőség nyílt a számomra egész Hollandiában. Ez az állás azonban oly módon gazdagított, amire nem is számítottam.

Egy holland kisváros, Amersfoort rabbija elhunyt, és felajánlották, hogy legyenek az utódja. A munkával azonban együtt járt egy másik feladat is: zsinagógai teendőim mellett el kellett látnom a közeli pszichiátria rabbijának feladatait is. Ez az intézmény volt Európa egyetlen zsidó pszichiátriai intézete.

Először azt gondoltam, hogy nem szívesen dolgoznék „örültekkel”. Később azonban rájöttem, hogy mennyire hibásan álltam a dologhoz. Negyven év elteltével még mindig itt vagyok, és semmi pénzért nem válnék

meg ettől a beosztástól. Igazi áldás, hogy szükségem szenvedő embereket szolgálhatok. Van itt háborús traumán átesett páciensek, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek, és mentális vagy genetikai rendellenesség-

Binyomin Jacobs rabbi 1984 óta Hollandia főrabbijaként szolgál. Lánya és veje egy időben a budapesti zsidó közösséget segítette. Az interjú 2015 novemberében készült.

gel sújtott lakók. Ettől a munkától én is többé válok, és ezt tartom a lehető legjobb munkafeltételnek.

Néhány évvel az után, hogy munkába álltam, meglátogattam Mendel Futerfas rabbi. Reb Mendel – ahogy mindenki szólította – jól ismert zsidó aktivista volt, aki titkos zsidó iskolákat működtetett a Szovjetunióban. E tevékenysége miatt 14 évet töltött a szibériai gulágon. Szabadulása után Amszterdamban utazott, ahol meglátott egy bicikliző zsidó kislányt. A kislány kipája egyszer csak leesett, de nem állt meg, hogy felvegye, biciklizett tovább. Reb Mendel elképedt ezen, és azonnal elhatározta, hogy zsidó általános iskolát kell alapítani Hollandiában, mert csak így lehet már egészen kis kortól az ősi hagyományok tiszteletére tanítani a gyermekeket.

Fél tucat diákkal kezdtük el a tanítást, és az én feladatom lett, hogy előteremtsem a pénzt egy iskolaépület biztosítására. Adománygyűjtés közben felkerestem egy embert, aki bőkezűen szokott adakozni zsidó ügyek-

mélkedtem, hogy vajon mi lehet a különbség a múltkori és a mostani utazás között. Nem volt válasz, így harmadszorra is írtam, miközben a szervezők folyamatosan azt tudakolták, hogy döntöttem-e. Ezért New Yorkba telefonáltam, közvetlenül a Rebbe titkárságára. Ekkor kaptam meg az üzenetet, hogy a Rebbe nem akarja, hogy elutazzam. Nem értettem, hogy miért, de elfogadtam a döntését.

Nem sokkal később megkerestek a legnagyobb holland napilaptól, a Der Telegraph-tól, és megkérdezték, hogy csatlakoztam-e idén is az Izraelbe utazó csoporthoz. Mondtam, hogy nem. Pár nappal később tudtam meg, hogy mekkora bajt kerültem el így. A négy résztvevőből hármat korrupcióval vádoltak meg, és börtönbe kellett vonulniuk. Kiderült, hogy a szervezők tudta nélkül a saját, illegális céljaikra használták ki az utat. Az egyik politikus például 50 000 guldent fogadott el, hogy egy védett erdőben engedélyezze egy szálloda megépítését. Ez természetesen bűncselekmény.

Ha én is részt veszek az utazáson, nyilván gyanúba keveredek, és soha nem választottak volna meg Hollandia főrabbijának. Így tehát a Rebbe tanácsa védelmet és áldást nyújtott nekem, ahogy annyiszor az életben.

Binyomin Jacobs rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

re. Egy szervezetet is létrehozott Todá rábá [Köszönöm szépen] néven, mely befolyásos embereket vitt el izraeli utazásokra. Ezek az utak népszerűek voltak, mert a látványosságok megtekintése közben a résztvevők kapcsolatokat alakítottak ki egymással, üzleteket kötöttek, ügyeket intéztek.

Abban az évben, 1983-ban, az illető engem is meginvitált egy útra, ahol lehetőséget adott, hogy beszédet mondjak és támogatást szerezzek az iskolának. Természetesen a Rebbe engedélyét kértem, hogy részt vehessek az utazáson, ő pedig az áldását adta. Az út sikeresen zajlott, pénzt gyűjtöttem és kapcsolatokat teremtettem.

Négy évvel később ismét utat szerveztek, és engem is meghívtak. Újra a Rebbe engedélyét kértem. Nem kaptam választ, ezért ismét írtam neki. Azon el-

Hogyan böjtöljenek a betegek és a várandós asszonyok Jom kipurkor?

A *Budapesti Ortodox Rabbínátustól* gyakran kérnek állásfoglalást várandósok vagy beteg emberek a jom kipuri böjttel kapcsolatban. Az alábbiakban ehhez adunk támpontot Ráv Mose Sául Klein Bné bráki rabbi írása alapján.

Figyelmeztetés: ez nem egészségügyi állásfoglalás, és nem helyettesítheti a szükséges orvosi konzultációt, valamint a megbeszélést egy, a témát jól ismerő rabbival. Bármilyen kérdéses helyzetben konzultáljon orvosával és rabbijával!

Általános szabályok várandós nők számára Jom kipur napján

Figyelmeztetés: Ezek a szabályok kizárólag olyan nőkre vonatkoznak, akiknek nincs semmiféle egészségügyi problémájuk, és korábban sem tapasztaltak egészségügyi problémákat böjtölés után. Amennyiben ilyen jellegű problémák fennállnak, egy megfelelően képzett rabbival kell konzultálni.

Igyon mintegy négy liter vizet a **böjt előtti napon**, elnyújtva az egész nap során. Az a legjobb, ha megnöveli a folyadékfogyasztást a böjt előtti három napon.

A **böjt végén**, ahogy feljönnek a csillagok (*cét hákochávim*, még a *mááriv* – esti ima előtt), mondja el a „*Báruch hámvávil*

bén kodes löchof” áldást (az istennév említése nélkül), és igyon bőségesen vizet. (Vizet szabad inni a *hávdálá* előtt.)

Tanácsos a **böjt során** a lehető legtöbb időt fekvébe tölteni, ha meleg van, akkor lehetőleg légkondicionált szobában (vagy legalább egy ventilátor mellett).

Egyáltalán nem tanácsos zsinagógába menni. Ha a terhes asszony ragaszkodik ahhoz, hogy elmenjen a zsinagógába, elmehet a böjt vége felé *Nöilára* (záróima), amennyiben jól érzi magát.

Ha gyengének érzi magát, imádkozhat fekvébe, még azokat az imákat is elmondhatja fekvébe, melyekhez általában fel kell

állnunk, mint például az *Ámidá*, vagy a *viduj* (bűnvallomás).

Ha az imádkozás gyengéset okoz, ne imádkozzon. A böjtölés kötelezettsége fontosabb az imádkozás kötelezettségénél.

Ha egy asszony négy vagy több **méhösszehúzó**dást érzékel egy óra alatt, igyon meg két liter vizet 10-15 perc leforgása alatt. (Ez az utasítás nem vonatkozik azokra a nőkre, akik terhességük első négy hónapjában vannak. Ebben az időszakban a kiszáradás nem okoz kontrakciókat, így az ekkor érzékelt összehúzó

dások megszűnnek, a böjt végéig igyon tovább *siurokban*, olyan

kis mennyiségekben, melyekkel ebben az esetben még nem töri meg a böjtöt, vagyis 35 köbcentiméternyiét hétpercenként (nagyjából egy kis röviditalos pohár nagysága).

Ha folytatódnak a méhösszehúzó

dások, menjen kórházba. Ott nem szükséges innia, mivel a kezelés minden bizonnyal infúzió

keresztül adott folyadékot is tartalmaz majd. Ha bármilyen megszokottól eltérőt tapasztal, beszéljen egy rabbival és egy orvossal. Ezek a szabályok a terhesség 39. hetéig érvényesek. Ezen a ponton túl semmi veszélye sincs a szülésnek, és az asszonyok nyugodtan böjtölhetnek.

Az ivás szabályai magasabb kockázatú esetekben

Az alábbi szabályok olyan beteg emberekre vagy olyan terhes asszonyokra vonatkoznak, akiknek inniük kell, hogy megelőzzék egészségük romlását.

A Jom kipurt megelőző nap és a böjt kimenetele

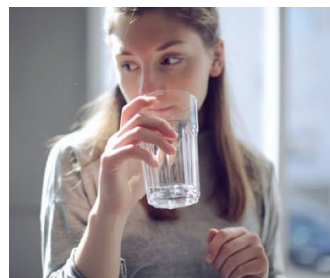
Bár vannak egészségügyi ajánlások arra nézve, hogy az embernek mennyit kell innia naponta, sokan nem foglalkoznak ezekkel, és nem isznak eleget. Általában véve elmondható, hogy Jom kipurkor nem kell többet inni, mint egy átlagos napon.

A **böjt előtti napon** igyon 3-4 liter vizet.

Ha valaki eleget ivott a böjt

előtt, nem szükséges, hogy *Kol nidré* estéjén igyon.

Ha **kiment a böjt**, igyon 1-2 litert (vagyis igyon annyit, amennyit csak bír).

Jom kipur napja

Akinek innia kell Jom kipurkor, beszélje meg egy orvossal, hogy mennyi folyadékot kell fogyasztania, figyelembe véve, hogy

mennyit iszik a böjt előtt és közvetlenül utána.

Általában véve egy liter elfogyasztása elegendő.

Tanácsos, hogy olyan folyadékot igyon, aminek van energiatartalma, mint például üdítőitalok vagy tej.

A folyadék egész mennyiségét el kell osztani: egy kisebb személy esetében 35 köbcentis adagokra, egy nagyobb személy esetében 40 köbcentis adagokra.

Készítsünk elő a böjt előtt egy megfelelő méretű poharat (például röviditalos poharat). Aki 35 köbcentit ihat, még a böjt előtt jelölje be a negyven köbcentis poháron a szükséges mennyiséget.

A folyadék adagjainak elfogyasztása között legalább tíz percet kell várni (amíg a folyadék nem fogy el). Ha az ilyen módon való ivás során nem kerül elég folyadék a szervezetbe, elegendő, ha az ember csak hét percet vár két ivás között. Ha még mindig nem elég, akkor rabbival kell konzultálni.

Tanácsos, hogy a szükséges folyadékmennyiséget előre előkészítsük, és a nap során az előkészített poharokból fogyasztsuk. Legyen például két félliteres üveg megtöltve a kívánt itallal, ha az előírt mennyiség egy liter.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a *Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület* / Published weekly by *Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary* 1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi**
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

EMIH
EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG